

Het Oslo-virus

Rolf Österberg

Dood. De man met de zeis heeft zich als een wervelwind voortbewogen. Niemand weet precies waar hij is begonnen, al manifesteerde de ziekte zich voor het eerst massaal in Oslo. Op een gegeven moment was die er, met onvoorstelbare gevolgen.

Ongeveer een jaar geleden begonnen mensen een vreemd gedrag te vertonen. Als eerste viel op dat het collectivisme verdween. Nu is ieder voor zich mensen nooit echt vreemd geweest, maar de wijze waarop dit gedrag zich manifesteerde, was ronduit bizar. Tegelijkertijd steeg de agressiviteit onrustbarend. Binnen de kortste keren was er van structuur geen sprake meer. Moord en doodslag werden de normaalste zaak van de wereld. In januari was er van de ene op de andere dag geen regering meer en ook het leger en de politie vielen uit elkaar. Optreden als massa, zelfs als een team, was niet langer een vanzelfsprekendheid, integendeel.

Aanvankelijk was er nog sprake geweest van informatievoorziening, maar ook dat systeem stortte ineen, niet veel later gevolgd door de televisie en het openbaar vervoer. Er was geen mens te vinden die een trein of bus wilde besturen. De medische zorg was de laatste collectieve organisatie die capituleerde. Zelfs familieverbanden verdwenen en meer dan ooit gold het recht van de sterkste.

Het was een volkomen raadsel hoe het zover kon komen. Het enige dat in de lucht bleef, was de radio, met name de kortegolfzenders waar amateurs op uitzonden. Maar slechts weinigen in het moderne Europa en de Verenigde Staten bezaten een toestel met deze achterhaalde techniek.

Rob wist dat hij tijdig had gereageerd. Toen de eerste verschijnselen van deze vreemde psychose zichtbaar werden, had hij de bewoners van zijn landgoed bij elkaar geroepen en stelde voor zich op moeilijke tijden voor te bereiden. 'Het wordt een kwestie van overleven', had hij hun voorgehouden. Allen, zelfs Jacco, hadden hem ongelovig aangestaard, maar uiteindelijk waren ook zij overtuigd en hadden met de voorbereiding meegeholpen. Zo werd er een stevig hek om het landgoed gezet en aan weerszijden de bomen over een strook van tien meter gekapt. Er werd zoveel mogelijk wild geschoten en gerookt omdat Rob vreesde dat op een dag de stroom uit zou vallen en vriezers niet meer zouden functioneren. Vis, ongeacht van welke soort, onderging dezelfde voorbereiding. Selma had jarenlang als hobby groente en fruit ingemaakt, dat

voor het overgrote deel op het landgoed was verbouwd, en er stond nog een behoorlijke hoeveelheid in de kelder opgeslagen. De schuur van Kaij werd een grote opslagplaats van hout. Er werden twee aggregaten aangeschaft en zoveel mogelijk diesel gehamsterd. Benzine beschouwde Rob als te gevaarlijk.

De voorbereidingen vorderden gestaag tot Kaij op een dag ternauwernood uit handen van een paar psychoten kon blijven die hem zonder enige aanleiding aanvielen. Met veel geluk en de grootste moeite wist hij te ontsnappen. Dat was het sein het hek definitief op slot te doen en zoveel mogelijk versterkingen aan te brengen.

‘Laten we ons plan nog eens doorlopen. Voedsel en hout zijn op dit moment niet het probleem.’

Rob kijkt de kring rond en ziet dat Kaij zijn hoofd schudt, maar desondanks zijn mond houdt.

‘Vanaf nu wonen we in dit huis. Het is de enige methode om zo economisch mogelijk met het hout om te gaan dat nodig is om ons warm te houden’, vervolgt Rob. ‘De kamers zijn in overleg met iedereen al toegewezen. Ik...’

‘We hebben genoeg hout om het vijf jaar uit te houden’, onderbreekt Marc hem. ‘Misschien is het toch gemakkelijker om gewoon in ons eigen huis te blijven.’

‘Marc, we hebben dit meer dan eens doorgesproken. We stoken vierentwintig uur per dag en gebruiken ten minste zes haarden en de kookkachel. Er is nooit hout genoeg.’

‘Nou, daar ben ik het niet mee eens. Bette zei...’

‘Marc, houd je kop.’

Kaij kijkt hem een ogenblik doordringend aan en met een verongelijkt gezicht doet Marc er het zwijgen toe.

‘Voedsel. Vanaf nu wordt dat gerantsoeneerd. Dat wil niet zeggen dat iemand honger hoeft te lijden, maar er moet verstandig mee om worden gegaan.’

‘Daar waren we al mee begonnen’, merkt Jacco schouderophalend op. ‘Volgende punt.’

Het duurt meer dan een halfuur voor alle zaken nog eens zijn doorgenomen. Er wordt weinig commentaar geleverd. Jacco en Sander nemen actief aan het gesprek deel, Kaij zegt bijna niets en Marc durft zijn mond

niet meer open te doen. Ze zijn nog maar net uitgesproken, of de vrouwen komen naar beneden. Rob kijkt Selma onderzoekend aan, maar haar gezicht verradert niets. Ze loopt met Elfie naar de keuken en gaat thee zetten.

‘Zijn er nog zaken besproken die wij nu moeten weten?’ vraagt Bette met haar wenkbrauwen gefronst en een onderzoekende blik op Rob.

‘Nee, alles blijft zoals we het hebben gepland, maar we moeten erop voorbereid zijn te anticiperen’, antwoordt Jacco voor Rob.

‘Wordt er geen wacht gelopen?’ vraagt Bette.

Ze bedoelt: waarom zit iedereen nog hier.

‘Vannacht nog niet. Voor zover ons bekend mijden de psychoten de duisternis. Dat wil niet zeggen dat zij ongevaarlijk zijn, maar zij zijn tot nu toe ’s nachts niet actief geweest’, antwoordt Rob zo rustig mogelijk.

‘Tot nu toe’, herhaalt Kaij.

De Fin is het toonbeeld van kracht, gekoppeld aan een voortdurend ingehouden woede. Op het eerste gezicht is hij allesbehalve een teamspeler, maar hij houdt zich aan gemaakte afspraken.

‘Rob, we kunnen ons niet permitteren hier gezellig keuvelend om de open haard te blijven zitten en ons lot in handen van een paar honden te leggen. Ik denk dat...’

‘Bette, dan ga jij toch lekker langs het hek lopen? Daar heb ik geen bezwaar tegen’, stelt Jacco cynisch voor.

‘Dat is mijn taak niet’, aarzelt ze. Ze houdt haar aandacht op Rob gericht.

Rob voelt dat hij zijn beheersing gaat verliezen en dat zou de slechtste start zijn die maar mogelijk is. *God weet hoelang wij gedwongen worden in hetzelfde huis te wonen waarbij badkamers en toiletten gedeeld moeten worden. Van enige privacy zal de komende dagen geen sprake zijn. Nee, geen dagen, eerder weken. Aan maanden wil ik niet eens denken.*

‘Bette, we hebben ongeveer zes weken geleden een plan gemaakt en dat met iedereen doorgesproken, ook met jullie. Herinner je je die avond nog? Toen hebben we het ook over het ’s nachts patrouillelopen gehad en kwamen wij gezamenlijk tot de conclusie dat dat voorlopig niet nodig was. Laten we die afspraken nu niet gelijk overboord gooien omdat de elektriciteit is uitgevallen. Ik beloof je dat we er nog eens over na zullen denken, akkoord?’

Rob doet zijn best een glimlach te produceren, maar heeft het gevoel dat een schaaap meer succes zou hebben.

Voordat Bette haar mond open kan doen, roept Selma opgewekt: 'Thee! We hebben ook nog wat brownies.'

Gered door de bel.

Rob kijkt schuins naar Jacco. De voormalige zeezeiler knikt hem met een glimlach toe.

De eerste nacht met tien man in het huis. Gelukkig heb ik Selma aan mijn zijde. Zij heeft altijd wel een oplossing voorhanden en is vanaf het begin van de crisis een enorme steun voor me geweest. Niets ten nadele van de anderen, zelfs Jacco, maar zonder Selma had ik misschien al eerder de pijp aan Maarten gegeven en mijn aanvankelijke plan, het landgoed verlaten en een veiligere streek zoeken, uitgevoerd. Selma en ik zijn gebleven omdat wij de vraag 'waar naartoe' niet konden beantwoorden. Nu is het te laat. Het is al maanden te laat om nog te proberen elders een Safe Haven te zoeken. Als die er al is.

'Hoe ging het?' vraagt Selma terwijl ze naast hem in bed glijdt en haar hoofd op zijn schouder legt.

'Moeilijk.' Afwezig streelt hij haar blonde haar. 'Ik begrijp niet dat iemand op het allerlaatste moment een plan van aanpak, dat we weken geleden tot in den treure hebben besproken, wil aanpassen. Je zou verwachten dat ze nu als één man achter de plannen staan.'

'Kaij?'

'Nou nee, niet echt. Hij is wel een probleem, maar anderzijds staat hij twee keer zijn mannetje en laat niemand in de steek. Ik heb wel eens het gevoel dat hij de leider van de groep wil zijn. Van mij mag hij.' Het laatste komt er niet enthousiast uit.

'Rob, onzin. Kaij is geen leider en ook geen teamspeler. Hij is een individu dat je aan je kant moet houden.'

'Soms denk ik wel eens dat ik de boerderij niet aan hem had moeten verkopen', zucht Rob, maar voordat Selma een opmerking kan maken gaat hij verder: 'Onzin. Ik ben blij dat hij erbij is. De groep is in orde, hoewel ik waarschijnlijk meer aan de honden heb dan aan Marc. Het zij zo.'

'Rob, je moet meer naar de kwaliteiten van elk individu kijken. Iedereen brengt wel iets mee dat in de huidige situatie van nut kan zijn.'

‘Schat, ook dat is onzin. Jacco heeft zijn halve leven op zee gezeild; daar schieten we hier weinig mee op. En Kaij heeft internationaal furore gemaakt in de autoracerij, zelfs Formule1. Marc is een heel goede softwarespecialist en Sander heeft van alles gedaan en over de hele wereld gezworven, maar wat zijn echte werk is, weet ik niet. Jacco weet dat denk ik wel. Sander is praktisch ingesteld en dat kan nog wel eens van pas komen,’

‘En jij bent een golfprofessional en onroerendgoedgigant’, zegt ze lachend en port hem in zijn buik.

‘Die paar jaren dat ik op een redelijk niveau golf heb gespeeld, kan ik me nauwelijks meer herinneren. Ook het onroerend goed is ter ziele. Ik had er twee jaar eerder uit moeten stappen, maar het heeft me inderdaad geen windeieren gelegd. Beide kwaliteiten hebben hier op dit moment geen waarde.’

‘Alles heeft waarde. Kijk eens door een andere bril naar jezelf en de anderen. Probeer bij iedereen iets te ontdekken wat op dit moment van belang is en ga dat ook bij jezelf na. We kunnen alleen overleven als we het beste uit ieder van ons halen en een grote dosis geluk hebben.’

‘Je bedoelt dat we niet geïnfecteerd raken?’

‘Ja.’ Het is even stil. ‘Ik ga ervan uit dat het virus een bepaalde reactie in de hersenen teweeg brengt, maar heb geen idee hoe het wordt overgebracht. Ik denk aerosol, door de lucht. Wat denk jij?’

‘In alle eerlijkheid weet ik het gewoon niet. Misschien door het drinkwater. Wij hebben gelukkig onze eigen bron. Het grote probleem is dat wij niet weten of er nog meer kleine of grote kolonies zijn die zich ook tegen de psychoten proberen te verdedigen. Ik voel me soms net een ruimteonderzoeker. Die vraagt zich ook voortdurend af: zijn wij alleen?’

‘Er zijn zeker meer groepen zoals wij, misschien zelfs landen of eilanden. Maar hoe komen we daar achter?’

Selma probeert een geeuw te onderdrukken. Het was een vermoeiende dag.

‘We vinden wel een weg.’ Rob geeft haar een kus op haar voorhoofd. ‘We hebben weer een dag overleefd en dat is voorlopig het enige dat telt. Ik bereid me er al op voor dat het niet altijd even gemakkelijk zal zijn omdat we op een kluitje leven, maar ik denk dat iedereen er zich van bewust is dat we samen moeten werken. Daar heb ik een heilig vertrouwen in. Hoe ging het met de vrouwen?’

‘Ach, niet allemaal vlekkeloos. Bette probeert me regelmatig de loef af te steken, Flor was niet erg gelukkig met haar kamer en...’

‘Maar die kamerindeling is toch al weken geleden besproken en de kamers zo goed mogelijk ingericht? Wat een onzin.’

‘Rob, *take it easy*. We hebben afgesproken dat de vrouwen mijn terrein zijn, oké? Flor is erg gevoelig voor de kou en haar kamer heeft een nogal kleine haard. Ik heb haar een extra tweepersoonsdonsdeken gegeven en morgen haalt ze nog wat zaken uit haar huis.’

‘Bette is de moeilijkste, niet?’

Selma haalt haar schouders op. ‘Iedereen weet dat we samen moeten werken. We zijn allemaal verschillend en wonen op een kluitje waarbij je het woord privacy zo ongeveer kunt doorstrepen.’

‘Wil dat zeggen dat ik tijdens het vrijen geen geluid meer mag maken?’ vraagt Rob en draait zich naar haar toe.

‘Nee hoor, schat’, lacht ze. ‘Wil je wel proberen de honden niet nerveus te maken?’

‘Ben je bang?’ vraagt Jasmine schuchter.

Ze probeert wat warmte bij Kaij te vinden, die het nooit koud heeft en zelfs nu naakt onder het donzen dekbed ligt. Hij verwacht dat zij zijn voorbeeld volgt. Haar voeten voelen ijskoud aan en haar tepels staan stijf van de kou. Ze rilt over heel haar lichaam, maar durft niet te klagen.

‘Bang? Wat bazel je nou? Bang voor wat? Die psychoten? De infectie? Sommige dingen heb je nu eenmaal niet in de hand, maar waar je wel de gang van zaken kunt beïnvloeden, moet je maatregelen nemen. Trouwens, waarom vraag je dat eigenlijk?’

‘Zomaar’, zegt Jasmine terwijl ze nog dichter tegen hem aan gaat liggen.

Ze probeert haar relatie met de onverschillige Kaij zo goed mogelijk in stand te houden, maar veel verder dan een bijna dagelijkse vrijpartij komt ze niet. Ze stuit bij hem op een muur die hij om zich heen heeft getrokken en waar ze met de beste wil van de wereld niet doorheen kan komen. Het blijft bij zoveel mogelijk seks waarbij de echte liefde ontbreekt. Voor hem is ze een gebruiksmiddel. Dat gevoel geeft hij haar. Liefde is toch anders.

Als hij van haar afglijdt, heeft ze het niet zo koud meer. Seks heeft ook voordelen. Heel af en toe tenminste.

Het duurt zeker een halfuur voor Marc zijn vrouw zo letterlijk mogelijk heeft ingelicht over wat er door de mannen is besproken. Hij laat zijn opmerkingen en het commentaar van Kaij voorzichtigheidshalve weg. 'Wat vind je ervan?' besluit hij zijn relaas.

'Ik denk dat Kaij een veel betere leider is dan Rob. Hij weet meer van overleven dan onze zogenaamde leider. We moeten Kaij zoveel mogelijk steunen en als het ooit nodig is om te kiezen, dan gaan we voor hem.' Bette spreekt met autoriteit. 'Selma is ook niet hard genoeg. Ik zou het veel beter kunnen.'

Wat ze bedoelt, zegt ze er niet bij en Marc heeft geen zin ernaar te vragen. Voorzichtig legt hij zijn hand op een van haar borsten, maar ze duwt die direct weg.

'Je kunt er beter aan denken hoe we ons moeten verdedigen als de psychoten massaal aanvallen', zegt ze. 'Praat daar eens met Kaij over. Welterusten.'

Zonder een reactie af te wachten, draait ze zich om en slaapt binnen een paar minuten.

Marc ligt nog uren wakker. De eerste jaren van hun huwelijk kon de seks niet op, maar daar is, behalve de zoete herinnering, niet veel meer van over. Hoelang kan een man daarop leven? Het verhuizen van België naar Zweden was ook Bette's idee. Ze had volgens eigen zeggen haar buik vol van de Belgische regelgeving en bovendien ruimte en rust nodig om zich als schilderes te ontplooien. In de vier jaar die ze nu op het landgoed woont, heeft ze drie keer haar schilderijen geëxposeerd, zelfs een keer in Stockholm, wat een lieve duit heeft gekost. Helaas was het niet aan het Zweedse publiek besteed en stonden de inkomsten niet in verhouding tot de uitgaven. Toch is ze nooit bij de pakken blijven neerzitten. Dat moet hij haar toegeven, hoewel de inspiratie ook voortvloeit uit zijn financiële bijdragen.

Marc zucht nog eens en probeert de slaap, die maar niet wil komen, te pakken te krijgen. Hoelang is het geleden dat hij de laatste keer met Bette seks heeft gehad? Hij kan het zich niet herinneren. Andere vrouwen hebben zijn pad nauwelijks gekruist, zeker niet toen Bette haar oog op hem liet vallen. Op hem, of op zijn niet onaanzienlijke vermogen. Wat is daar nog van over? Zijn er nog banken en hoe functioneren die op dit moment, of is alles totaal ontwricht? Hij kan zich een leven zonder ruime financiële middelen niet voorstellen. Stel dat alles uiteinde-

lijk weer op zijn pootjes terechtkomt, wat dan? Zijn oude vak als top programmeur weer oppakken?

Hij draait zich nog eens voorzichtig om. Bette heeft zijn leven naar haar hand gezet. Hij wil zijn leven terug, maar heeft geen idee hoe hij dat aan moet pakken, zeker nu niet. Met een kop vol zorgen en een ontevreden gevoel valt hij uiteindelijk in een droomloze slaap.

‘Hoe denk je dat het met Astrid en John gaat?’

Elfie heeft alweer moeite haar waterlanders niet de vrije loop te laten. Ze zit op de rand van het tweepersoonsbed en kijkt Sander aan.

‘Als we dat wisten...’

Sander gaat naast haar zitten en slaat zijn arm om haar heen. Er gaat geen dag voorbij of Elfie vraagt naar hun kinderen. Een moeilijk onderwerp en niet alleen voor hen. Rob heeft twee zonen, Jacco twee dochters en Marc een dochter. Alleen Kaij heeft geen kinderen voor zover Sander weet.

Ongeveer een jaar geleden stak de vreemde psychotenziekte in Oslo de kop op en verspreidde zich in een angstaanjagend tempo. De kinderen van Rob, Jacco en van hen wilden op vakantie komen, maar dat was onverantwoord. Later begrepen zij via de media dat ook in Nederland en andere Europese landen het aantal psychoten toenam. Het was toen te laat om hun kinderen naar het landgoed te halen. Sander herinnert zich de heftige discussies die dit gevoelige onderwerp losmaakte. Jacco en hij wilden proberen hun kinderen en kleinkinderen naar het landgoed te brengen. Rob had zijn twijfels of het voorstel haalbaar was terwijl Bette er niets in zag. Haar dochter woonde in Nieuw Zeeland en was daar volgens haar veiliger dan op het landgoed. Rob had minzaam opgemerkt dat geografische veiligheid, gezien de snelle verspreiding van het virus, waarschijnlijk een utopie was. Marc had zich geen moment in de discussie gemengd. Maar de grootste tegenstand was van Kaij gekomen. ‘Als jullie je kinderen en kleinkinderen op willen gaan halen, matig ik me het recht voor aan mijn ouders, broers, zusters en hun kinderen een Safe Haven aan te bieden’, zei hij. Niemand had een opmerking gemaakt. Wat kon men ook tegenwerpen? Rob had uiteindelijk de knoop doorgehakt en gesteld dat iedereen die het landgoed verliet, niet meer kon terugkeren omdat het niet zeker was of hij of zij met het virus besmet zou zijn.

Daar was uiteindelijk niets tegen in te brengen. Jacco had met de nodige tegenzin toegegeven en ook Sander was als laatste door de knieën gegaan. Daarmee was men aangewezen op het internet, de telefoon, sms en e-mail, maar toen ook die systemen niet meer functioneerden, kon iedereen slechts gissen naar het wel en wee van hun dierbaren. Een moeilijk verteerbaar gegeven en Elfie lijdt daar enorm onder.

‘Hoe moet het nu verder?’ vraagt ze zachtjes en staart met lege ogen voor zich uit.

Sander duwt haar voorzichtig achterover en slaat de dikke donsdeken over haar heen.

‘We gaan er het beste van maken.’ Hij probeert opgewekt te klinken, maar slaagt daar niet echt in. ‘Elfie, je mag nooit de moed verliezen en als je twijfelt, praat dan met Selma. We redden het, geloof me. We zijn een goed team en geen van ons is besmet.’

‘Ik wilde dat ik wist hoe het met onze kinderen gaat’, zegt ze met verstikte stem. Nog voor Sander een opmerking kan maken, snikt ze het uit.

Alweer, denkt hij. Al zeker een maand is het iedere avond hetzelfde liedje. Hij heeft al heel vaak geprobeerd haar wat te kalmeren en moed in te spreken, maar altijd zonder resultaat. Sander legt zijn arm om haar heen. Praten heeft nu geen zin. Ze huilt zich iedere avond in slaap en vanavond is geen uitzondering.

‘Ik denk dat we binnen de kortste keren ruzie krijgen.’

Flor zit half rechtop in bed en is bezig met een watje en aceton haar nagels van nagellak te ontdoen. Jacco trekt zijn neus op. Het goedje stinkt en hij heeft haar meer dan eens gevraagd dat niet in bed te doen. Dovemansoren.

‘Maak van je hart geen moordkuil en gooi het er maar uit’, zegt hij wat sarcastisch. Het ontgaat Flor.

‘Selma weet dat ik slecht tegen de kou kan en ze doet het af met een extra donsdeken. Ik denk dat wij als hun beste vrienden iets meer mogen verwachten dan bijvoorbeeld Kaij en Marc. Vind je ook niet?’

‘Waarom heb je dat dan zes weken geleden niet naar voren gebracht? Toen hebben jullie toch de kamerindeling besproken? Je was toen toch tevreden met deze kamer?’

‘Ik wist niet dat het zo koud zou gaan worden. Voel jij dat dan niet? Selma luistert niet naar mij, maar misschien doet Rob dat wel naar jou.’

‘Flor, lig nou niet zo te zeiken. Sorry, ik heb er geen ander woord voor. Denk je nou echt dat ik zoiets met Rob ga bespreken? Waar zie je me in godsnaam voor aan? Afspraken die gemaakt zijn, komen we niet meer op terug. Ik raad je dringend aan deze kwestie te laten rusten. We zijn koud een dag allemaal onder hetzelfde dak - let wel uit nood geboren - en het eerste probleem, een onnozele futiliteit, steekt de kop op.’

Chagrijnig draait hij zich om. Zijn stemming is er niet beter op geworden en de penetrante geur van aceton doet ook een duit in het zakje.

Het is een ogenblik stil. Flor sluit het flesje en kruipt verder onder de dikke donsdeken.

‘Vind jij dat Rob de juiste man is om de groep te leiden?’ vraagt ze onverwacht.

Jacco gelooft zijn oren niet en komt half omhoog. ‘Hoe kom je daar nu ineens weer bij? Rob probeert de groep bij elkaar te houden en is met Selma als eerste begonnen zich op een isolement voor te bereiden in een tijd dat wij hem uitlechten. Toen wij later zagen dat hij wel eens gelijk kon krijgen, zijn wij Selma en hem, nogal onbeholpen overigens, bijgesprongen. Het resultaat mag er zijn en ik denk dat we daar trots op kunnen zijn. We hebben op dit moment waarschijnlijk genoeg voedsel om het ten minste een jaar uit te zingen, zelfs zonder het gemak van vrieskisten. Ik sta achter zijn plannen. Misschien was hij een zwartkijker, maar dat redt ons nu. Of ben je dat al vergeten?’

‘Daar heb ik het niet over. Je begrijpt me niet. Jij hebt toch jarenlang aan bemanningen van grote zeilschepen leiding gegeven? Daar kan Rob toch niet bij in de schaduw staan. Vind je niet dat jij...’

‘Flor, hou alsjeblieft op. Ik wil er geen woord meer over horen’, onderbreekt hij haar ruw. ‘En wil je voortaan je nagels niet in bed schoonmaken? Dank je.’

Jacco blaast de waskaars uit en trekt de donsdeken wat hoger op.

‘Kom niet bij mij klagen als het fout gaat’, zegt Flor en dooft de twee kaarsen aan haar kant.

Het laatste woord, gewoon niet op reageren. Jacco probeert de slaap te pakken te krijgen. Dat lukt niet, maar wel voor zijn vrouw. Haar rustige ademhaling geeft aan dat ze in Morpheus’ armen ligt.

De situatie is bijzonder gecompliceerd, denkt hij misnoegd en start in de volslagen duisternis van de kleine kamer. Hij vraagt zich nog steeds af hoe het zover heeft kunnen komen. Wie en vooral hoe is dit

virus ontwikkeld en met welk doel? Of is het echt spontaan ontstaan, zoals zoveel virussen? Het heeft in Noorwegen voor het eerst de kop opgestoken, de media stonden er bol van. Het leek in eerste instantie gemakkelijk te isoleren, maar verspreidde zich toch als een wiskundige reeks. Voor hun leefgemeenschap op het landgoed het besefte, was het overgeslagen naar Zweden en vielen er ook in hun omgeving de eerste slachtoffers. Verder naar het zuiden van Europa leek het aanvankelijk nog goed beheersbaar, maar ook dat veranderde in een verbazingwekkend tempo. En verder? Sinds kort voor de feestdagen was het niet langer mogelijk met wie dan ook contact te maken. De televisie en radio waren van de een op de andere dag verdwenen, niet veel later gevolgd door de telefoonverbinding en het internet. Er waren nog wel middelen om contact met de buitenwereld te maken zoals satelliettelefoons, het amateurradionet of HF-radio's, maar die bezaten zij niet. Daar had Rob maanden geleden al eens op gezinspeeld, maar niemand had hem toen serieus genomen. Helaas.

Waarom zij niet zijn geïnfecteerd, is ook een vraag die iedereen bezighoudt. Kaij is de laatste geweest die met psychoten te maken heeft gehad. Als hij besmet was, had hij inmiddels de symptomen van de ziekte moeten tonen, maar dat is niet gebeurd. Het is weliswaar niet helemaal duidelijk hoe het virus zich verspreid, maar wel is zeker dat het razendsnel gaat. Volgens de geleerden gebeurt dit aerosol, al dan niet in combinatie met drinkwater. Dat zou best kunnen, maar waarom zijn zij dan niet geïnfecteerd? Of kan het virus ook bij hen ineens toeslaan?

Hoe dan ook, een mens heeft de wil te overleven en zal daar alles aan doen. Dat is een bijna psychotische gedachte, realiseert hij zich. Er is maar één manier om die doelstelling, althans voorlopig, te bereiken en dat is door gezamenlijk standvastig op te treden. Dagelijks overleven lukt uiteindelijk alleen als iedereen daar achter staat. Hij realiseert zich als geen ander dat er meerdere bedreigingen zijn. Van buiten is er het virus en er is geen enkele garantie dat leden van hun groep nooit zullen worden geïnfecteerd. Mocht dat gebeuren, dan is het doden van die persoon onvermijdelijk. Uitstoting door hem of haar van het landgoed te jagen, is geen optie. Jacco rilt bij de gedachte dat Flor zoiets zou kunnen overkomen en hij slaat onwillekeurig voorzichtig zijn arm om haar heen. In haar slaap legt ze haar hand op de zijne. Flor is een fantastische vrouw, maar is soms wat eigengereid en kan ideeën naar voren brengen die voor zijn gevoel kant noch wal raken.

Binnen de groep is er het gevaar van sociale conflicten die uit de hand kunnen lopen. Met tien man op een kluitje waarbij tien verschillende karakters met elkaar moeten samenwerken, is een gigantische klus om het maar eens eufemistisch uit te drukken. Toen hij nog op zee als kapitein op grote zeilschepen voer, besteedde hij veel tijd aan het bestuderen de karakters van heel zijn bemanning en soms nam hij een op het oog prima kracht niet aan omdat hij twijfelde of die een teamspeler was. Daardoor was hij in staat grote wedstrijden te winnen, wat hem een behoorlijk financieel fortuin opleverde. Nog een punt van orde, denkt hij en zucht nog eens diep. Tijdens de weken durende zeiltochten had hij aan boord alleen met mannen te maken. Hier, in veel moeilijkere omstandigheden, zijn er ook vijf vrouwen aan boord. Behalve Flor kent hij Selma en Elfie goed, Jasmine eigenlijk niet en Bette is hem een doorn in het oog.

Morgen, denkt hij. Morgen is er weer een dag. Met wat geluk gaat die snel en incidentloos voorbij. Behalve rondjes langs het hek lopen, staat er niets op het programma. Daarmee komt het volgende punt om de hoek kijken: verveling. Met die gedachte valt hij uiteindelijk in slaap.

Hoofdstuk 2

Noord Afghanistan, maart 2016

Fahjeed Rashwan kijkt de Pakistaanse geleerden onderzoekend aan. Beiden ontwijken zijn blik en turen nerveus door het smerige raampje dat geen tekenen vertoont ooit te zijn schoongemaakt. Een theeverkoper prijst lawaaiig zijn waar aan terwijl een kudde geiten verontwaardigd mekkert. In de kamer, die meer weg heeft van een stal dan een theehuis, ruikt het naar urine. Misschien hebben de geiten hier vroeger ook onderdak gevonden. Naast Fahjeed zit een lange, tanige Afghaan met fletse, uitdrukingsloze ogen. Op zijn knieën ligt een Kalasjnikov. De loop van het wapen wijst naar de Pakistani, maar dat kan toeval zijn. Op een tafeltje staat een schaalte met zwarte olijven en er liggen een paar platte broden.

‘Dus?’ vraagt Fahjeed terwijl hij een olijf in zijn mond steekt. Zijn gasten hebben het aangeboden voedsel beleefd geweigerd.

‘Wij denken dat we een virus hebben ontwikkeld dat na verbetering kan worden ingezet’, zegt de wetenschapper met de volle donkere baard. Gezien zijn grijze ringbaard en dunne haar is zijn collega duidelijk ouder.

Fahjeed kijkt de spreker onbewogen aan. Fahjeed is vier jaar geleden door Ayman al-Zawahiri, na een succesvolle missie in West-Europa, tot hoofd operaties benoemd. Hij heeft zich toen tot doel gesteld de aartsvijanden van de islam een klap toe te brengen die de aanslag op de Twin Towers moet doen verbleken. Hij heeft het gezocht in de biologische oorlogvoering, die de vervloekte Amerikanen zonder de minste scrupules ruim veertig jaar geleden in Vietnam hebben gebruikt. De gevolgen van Agent Orange, vele mismaakte mensen, zijn daarvan het levende bewijs. Kort na zijn aanstelling heeft hij Ayman ingelicht over zijn plannen en heeft van hem het groene licht gekregen. Daarna heeft hij enkele wetenschappers die Al Qaeda trouw zijn, zijn visie uit de doeken gedaan. Dat er na vier jaar een biologisch wapen is ontwikkeld waarvan de wetenschappers denken dat het het gewenste effect zal hebben, is bijzonder snel.

‘Wat doet het virus, of is het een bacterie?’

‘Een virus’, mengt de oudste zich in het gesprek. ‘Dat is moeilijker te bestrijden.’

‘Een virus heeft alleen zin als het een halt toe kan worden geroepen. Is er ook een vaccin ontwikkeld?’

‘We hebben de eerste stappen in die richting gezet. Misschien is het beter dat wij u de film laten zien die met een webcam is gemaakt?’

De oudste wetenschapper klapt zijn laptop open, daarbij aandachtig door De Afghaan gadeslagen die de loop van het wapen een fractie omhoog brengt. Het ontgaat de beide geleerden niet. De jongste werpt een nerveuze blik op De Afghaan en veegt wat zweet van zijn voorhoofd.

‘Wij hebben een film van een halfuur die laat zien wat het virus doet. Misschien wilt u zelf oordelen of het aan uw verwachtingen voldoet?’ zegt de oudste terwijl hij de computer omdraait.

Nieuwsgieriger dan hij toe wil geven, knikt Fahjeed. De geleerden hebben hem een paar maanden geleden benaderd en gezegd dat zij een virus hebben ontwikkeld. Zij hebben hem vorige week gevraagd of zij de werking ervan mogen laten zien. Fahjeed heeft zich drie dagen geleden van zijn schuilplaats naar het rendez-vous in Afghanistan begeven, dat in handen van de Taliban is. Er vliegt af en toe een Amerikaans gevechtsvliegtuig over het dorpje, maar dat baart hem geen zorgen. Ondanks alle technologie zijn de grootste vijanden van de islam niet in staat Al Qaeda te onthoofden. De moord op Osama bin Laden heeft daar niets aan veranderd.

‘Goed, laat maar eens zien.’

De geleerde drukt op een knop. Op het scherm verschijnt een gezin bestaande uit een man, een vrouw en vier kinderen waarvan de oudste ongeveer zestien en de jongste een jaar of vier is. Zij zitten aan een goed gedekte tafel en eten brood. Het zijn zo te zien Pakistani, een op het eerste gezicht harmonieus gezin. Fahjeed wil net vragen wat de bedoeling van de film is als het jongste kind een mes pakt en probeert zijn zuster naast hem te steken terwijl hij een poging doet het brood van haar bord te halen. Ze geeft een schreeuw en de vader springt op om het mes af te pakken, maar het kind is geenszins van plan zich over te geven en valt zijn belager aan. De man is zo verbaasd dat hij te laat reageert en een snee in zijn hand oploopt. Woedend haalt hij uit en slaat het kind tegen zijn hoofd. Het valt bewusteloos tegen de muur en laat het mes los. De vader zegt iets wat Fahjeed niet verstaat.

Iedereen is een ogenblik te verbaasd om te reageren, maar de vrede in het gezin is van korte duur. Twee kinderen krijgen het om een stuk vlees met elkaar aan de stok. Eén pakt een vork en steekt ermee naar het gezicht van de ander. Het bloed stroomt over het gezicht van het meisje, maar zij is zich de pijn die de wond moet veroorzaken niet bewust of reageert er niet op. Ze krijgt een stuk speelgoed te pakken en slaat het met alle kracht op het hoofd van haar iets oudere broertje die als een zoutzak in elkaar zakt. Het meisje pakt de boterham, die in een paar stukken op de grond ligt en propt het brood in haar mond terwijl ze schichtig om zich heen kijkt alsof ze bang is dat iemand het af zal nemen.

Een paar minuten later is de harmonie van het gezin totaal verdwenen. Twee kinderen, van wie er één hevig bloedt, liggen bewusteloos op de grond terwijl de anderen, inclusief de ouders, zoveel mogelijk voedsel om zich heen hebben verzameld en vastberaden zijn hun buit tegen alles en iedereen te verdedigen.

Fahjeed begrijpt wat de geleerden hem hebben getoond. Zij hebben een virus ontwikkeld dat de geest van een mens aantast en hem verandert in een wezen met dierlijke instincten. 'Wanneer zijn deze mensen besmet geraakt?'

'Ongeveer vier maanden geleden. Wij hebben ze vanaf de eerste dag onder observatie gehouden. De laatste, dierlijke fase zoals wij die noemen, treedt vrij plotseling op.'

'Verspreidt het zich door de lucht of zijn er ook andere methoden?'

'Door de lucht, maar ook door het water', zegt de jongste geleerde na een lichte aarzeling. 'Daar gaan wij tenminste vanuit omdat de nevel die onder druk is verspreid ook waterdeeltjes bevat.'

'Als ik het goed begrijp, tast het virus de hersenen aan waarbij het normale menselijke gedrag wordt uitgeschakeld en zij teruggaan naar oertijdperk', zegt Fahjeed bedachtzaam. 'De wet van de sterkste.'

'Zelfs nog voor die tijd, omdat de proefpersonen een puur dierlijk gedrag vertonen. Voor hen is maar één ding belangrijk: het vinden en veiligstellen van voedsel. Zij werken niet samen; voor hen is iedereen, wie dan ook, die probeert hun voedsel af te nemen een bedreiging'

'En als er geen voedsel meer is?'

'Moeilijk te zeggen. Wij sluiten kannibalisme niet uit, maar hebben daar geen bewijzen van. Het leek ons verstandig u de vorderingen die

we tot nu toe gemaakt hebben, te tonen. Dan weten we of we het virus verder moeten ontwikkelen of een andere weg in moeten slaan.'

Fahjeed strijkt door zijn baard en neemt de Pakistaan aandachtig op. Die zouden hun ontdekking aan de hoogste bidder kunnen verkopen, want het virus heeft zeker potentie.

'Ik neem aan dat het nooit, ik herhaal nooit, in verkeerde handen zal vallen?' Hij heeft zacht, bijna luchtig, gesproken.

De geleerden begrijpen de dodelijke dreiging die van zijn woorden uitgaat.

'Natuurlijk. Wij werken voor de organisatie!'

De oudste van de twee kijkt een ogenblik op, maar slaat zijn ogen neer bij het zien van Fahjeeds blik. De jongere man knikt heftig, zonder hem aan te kijken.

'Ik begrijp dat nog veel niet is onderzocht en dat het virus nog verder kan worden ontwikkeld. Hoe snel verspreidt het zich? Is het ook na de dood van een besmette persoon overdraagbaar?'

'Dat weten we nog niet', antwoordt de jongste.

Het is een ogenblik stil, dan vraagt Fahjeed: 'Hoelang gaat het duren voor er een middel is dat het virus uitschakelt, of geneest?'

'Ongeveer twee jaar', antwoordt de oudste.

Te lang, veel te lang. Het inzetten van een onzeker virus kan tot een ramp van ongekende omvang leiden.

'Er is al wel over een vaccin nagedacht en deels al ontwikkeld?'

'Wel over nagedacht en er zijn enkele proeven met een antiviraal middel op het oudste kind en de moeder genomen, maar zonder het gewenste resultaat. De moeder stierf binnen drie dagen en het kind raakte in een coma. Uiteindelijk is ook zij na twee weken bezweken.

'De overigen?'

'Een felle brand heeft het huis met de grond gelijk gemaakt. Er waren geen overlevenden', zegt de oudste geleerde.

Fahjeed staat op en kijkt door het besmeurde raam. Er staan een paar Afghanen schijnbaar onverschillig om het huis terwijl verderop de theeverkoper op een wankel bankje is neergestreken. Van de geiten is niets meer te zien. Er blaft een hond en heel in de verte klinkt het ratelen van een zwaar machinegeweer. De dood is hier kind aan huis.

Hij moet beslissen wat er moet gebeuren. Het virus is inzetbaar, maar als de geleerden er niet in slagen het een halt toe te roepen kan dat een gevaarlijke stap zijn. Eigenlijk wil hij geen twee jaar meer wacht-

ten, maar zonder geneesmiddel of vaccin is het inzetten van de agent te gevaarlijk. Hij realiseert zich dat hij de geleerden de twee jaar moet geven.

‘Als het virus wordt ingezet, hoe controleren jullie dan de resultaten?’ vraagt hij na een lange pauze.

‘Om succesvol te kunnen optreden, moet er een bepaalde basis zijn. Wij denken dat het project de meeste kans van slagen heeft als het wordt ingezet in een middelgrote stad die wat geïsoleerd ligt.’

‘Helsinki?’ Fahjeed zegt het in een opwelling.

De oudste geleerde aarzelt. ‘Misschien, maar in Finland wonen weinig moslims en vallen wij onmiddellijk op, ook als wij ons uiterlijk en kleding zoveel mogelijk aanpassen.’

Daar heeft hij gelijk in. Fahjeed draait zich om en loopt langzaam terug naar het tapijt waar hij zijn plaats tegenover de beide geleerden weer inneemt. Hij pakt een stuk brood en een paar olijven en kauwt er bedachtzaam op. De Afghaan heeft zich niet verroerd, die houdt de geleerden voortdurend in het oog. Zijn aanwezigheid maakt de beide Pakistani zichtbaar nerveus en dat is ook de bedoeling. Het hoofd operaties van Al Qaeda is ervan overtuigd dat dit tot het spreken van de waarheid bijdraagt. Nerveuze en bange mensen zijn kneedbaarder.

‘Ik neem aan dat jullie over een mogelijke plaats van inzet hebben nagedacht?’

‘Wij dachten aan Malmö in Zweden. Daar woont de grootste moslimconcentratie van Scandinavië en vallen wij niet direct op. Bovendien is het niet moeilijk een visum voor Zweden te krijgen. De autoriteiten zijn niet zo wantrouwend zoals die in Frankrijk en andere westerse landen.’

Kan. Malmö is zeker een mogelijkheid, maar te dicht bij West-Europa. Er is een brug van Denemarken naar Zweden waardoor de rest van Europa te gemakkelijk een prooi voor het virus kan worden. Anderzijds zijn er vliegtuigen en schepen. Maar wat is wijsheid? Opnieuw twijfelt hij. Een geneesmiddel is absoluut een vereiste. ‘Informeer me nog eens over de vorderingen met het antimiddel.’

De oudste biochemicus neemt weer het woord. ‘Dat moet worden ontwikkeld door een lichaam. Een proefpersoon dient te worden blootgesteld aan een minieme dosis die hem weliswaar ziek maakt, maar waarbij het lichaam de ziekte overwint. Uit het bloed van de besmette persoon zouden we dan in staat moeten zijn de antistoffen te onttrek-

ken die het lichaam hopelijk heeft opgebouwd. Ik stel het wat simplistisch voor.'

'En daarvoor hebben jullie twee jaar nodig?' Fahjeed steekt zijn irritatie niet onder stoelen of banken.

'Misschien minder', mengt de jongste Pakistaan zich in de discussie. Zijn opmerking brengt een frons in de wenkbrauwen van zijn collega. 'We hebben proefpersonen nodig, hoe meer hoe beter, en collega-biochemici en virologen. Ik denk dat we dan met een beetje geluk sneller een vaccin hebben.'

'Met een beetje geluk?' Fahjeed probeert het sarcasme niet in zijn stem te laten doorklinken.

De geleerden zeggen niets en kijken onopvallend naar De Afghaan die nog steeds als een standbeeld zich niet beweegt met uitzondering van zijn rechter wijsvinger die hij regelmatig om de trekker legt.

'Ontwikkel het verder', zegt Fahjeed met de nodige tegenzin. 'Zorg voor een medicijn en een vaccin. Kijk naar een geschikte proeflocatie en werk er verder aan. Ik zorg dat er binnen een maand nog vier wetenschappers aan jullie worden toegevoegd. Ik wil in twee jaar een medicijn in handen hebben dat van een door het virus aangetaste persoon weer een normaal mens maakt. Daarna zetten we het in. Twee jaar.' Hij staat op, onmiddellijk gevolgd door de Pakistani en De Afghaan die hen minzaam aankijkt en de Kalasnikov onverschillig aan zijn schouder hangt. Zijn rechterduim haakt hij in zijn brede riem, net naast een enorme dolk. De man straalt een dodelijke zekerheid uit.

Noordwest Pakistan, twee jaar later, 2018

De lange Afghaan komt als eerste binnen. Hij kijkt speurend het kleine vertrek rond, laat zijn fletse ogen een paar tellen op elk van de zes aanwezigen rusten en houdt een Kalasnikov in zijn hand. Twee, met groene vinyltape aan elkaar vastgeplakte magazijnen, bevatten genoeg patronen om van ieder van de zes wetenschappers een zeef te maken. Aan zijn brede riem hangen vier handgranaten terwijl een lange dolk de wandelende dood completeert.

De Afghaan knikt en verlaat het vertrek. Tien minuten later komen twee andere, zwaar bewapende Al-Qaedastrijders de kamer binnen en zetten een tafeltje met brood, water, olijven en humus voor de zes wetenschappers neer. In het vertrek stinkt het nog steeds naar urine. In de